

راهکارهای خلاقانه ترویج کتابخوانی

رویکردی خلاقانه در فرهنگ کتاب و کتابخوانی

افدیل سادات حسینی

عضو هیئت علمی - دانشگاه تهران

زهرا کیان باب

سرشناسه	:	حسینی، افضل السادات، ۱۳۴۲ -
عنوان و نام پدیدآور	:	راهکارهای خلاقانه ترویج کتابخوانی / افضل السادات حسینی، زهرا کیانراد.
مشخصات نشر	:	تهران: نشر مهاجر، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۱۷۴ ص: مصور، جدول.
شابک	:	978-964-225-160-5
وضعیت فهرست نویسی	:	فیب
موضوع	:	خواندن -- ایران -- ترویج
موضوع	:	Reading promotion -- Iran
موضوع	:	مطالعه و فراگیری -- ایران
موضوع	:	Study skills -- Iran
موضوع	:	نوآوری
موضوع	:	Technological innovations
شماره افزوده	:	کیانراد، زهرا، ۱۳۶۸ -
رده بندی کنگره	:	LB۱۰۴۹
رده بندی دیویی	:	۳۰۲۸۱/۳۷۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۹۰۷۳۴۴

راهکارهای خلاقانه ترویج کتابخوانی

نویسندگان: دکتر افضل السادات حسینی، زهرا کیانراد

طراحی جلد: علیرضا پوراکیبری

چاپ اول: ۱۳۹۹

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

لیتوگرافی: کارا

چاپ و صحافی: نگارش

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۲۵-۱۶۰-۵

نشانی دفتر: خیابان انقلاب، خ فخر رازی، بن بست نیک پور پ ۷ طبقه سوم

ایمیل: nashr_mohajer@yahoo.com

تلفن: ۶۶۴۱۰۰۳۶ - ۶۶۹۵۲۲۰۰ - ۶۶۹۶۲۴۳۰

فهرست مندرجات

۱۱	پیشگفتار
۱۳	فصل اول: کتاب و کتابخانه‌ها
۱۵	مقدمه
۱۸	تاریخچه کتابخانه‌های ایران و جهان
۱۸	کتابخانه‌های جهان
۱۸	کتابخانه‌ها در قرون باستان (قبل از میلاد - سده ۵۰۰ میلادی)
۱۹	کتابخانه‌های سومریان
۲۰	کتابخانه بابلیان
۲۰	کتابخانه آشوریان
۲۰	کتابخانه‌های مصر
۲۲	کتابخانه‌های یونان
۲۲	کتابخانه اسکندریه
۲۴	کتابخانه‌های روم
۲۵	کتابخانه رسمی ایبله
۲۵	کتابخانه‌های هند باستان
۲۵	کتابخانه‌های چین باستان
۲۶	کتابخانه‌های کهن اسلام

- ۲۸..... سه کتابخانه بزرگ اسلامی
- ۲۸..... دارالحکمه، بغداد
- ۲۸..... دارالعلم، قاهره
- ۲۹..... کتابخانه قرطبه (اسپانیا)
- ۲۹..... کتابخانه‌های ایران
- ۲۹..... دوره اول
- ۳۱..... اشکانیان
- ۳۱..... گندی شاپور
- ۳۲..... دوره دوم
- ۳۲..... کتابخانه‌های ایران از قرن اول اسلامی تا حمله مغول (قرن ششم)
- ۳۳..... کتابخانه‌های ایران بعد از تسلط مغول تا دوران صفویه
- ۳۳..... کتابخانه‌های دوران افشار
- ۳۳..... کتابخانه عمومی - آج - حسن خازن لشکر در تبریز
- ۳۳..... کتابخانه مهندس المماتک غفاری تهران
- ۳۴..... کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی
- ۳۵..... استفاده از کتاب میراث اسلام
- ۳۷..... چرا باید کتاب خواند؟
- ۴۰..... جایگاه کتابخوانی در فرهنگ دینی و ملی
- ۴۳..... کتابخوانی و فرهنگ
- ۵۲..... کتابخوانی و فن‌آوری
- ۵۵..... کتابخوانی و رسانه
- ۵۶..... رسانه ملی، قطب فرهنگ‌ساز جامعه
- ۵۶..... روزنامه
- ۵۷..... خبرگزاری‌ها، صدای رسای کتاب‌ها
- ۵۷..... پایگاه‌های اطلاع‌رسانی
- ۵۸..... وبلاگ‌ها، مهربان با یارمهربان
- ۵۸..... شبکه‌های اجتماعی و کتاب‌هایی برای معرفی

کتابخوانی کودکان و نوجوانان.....	۵۸
فواید مطالعه و کتابخوانی در کودکان و نوجوانان.....	۵۸
برخی دلایل گسترش نیافتن مطالعه در بین کودکان.....	۶۱
چگونه کودکان و نوجوانان را به مطالعه ترغیب کنیم؟.....	۶۲
خصوصیات رشد جسمی و روانی کودکان.....	۶۲
نقش ادبیات در رشد شخصیت کودکان.....	۶۳
عوامل موثر در ترویج فرهنگ مطالعه کودکان و نوجوانان.....	۶۴
نقش خانواده یا والدین در مطالعه کودکان و نوجوانان.....	۶۴
نقش مدرسه در مطالعه کودکان و نوجوانان.....	۶۶
نقش کتابداران، کتابخانه‌ها در مطالعه کودکان و نوجوانان.....	۶۸
وظایف کتابخانه عمومی در مقابل مراجعه‌کننده کودک و نوجوان.....	۷۰
خدمات کتابخانه عمومی - کودکان و نوجوانان براساس استانداردهای ایفلا.....	۷۰
نقش دولت و نهادهای ذی ربط در مطالعه کودکان و نوجوانان.....	۷۱
نقش رسانه در مطالعه کودکان و نوجوانان.....	۷۱
نقش ناشران و کتاب‌فروشی‌ها در مطالعه کودکان و نوجوانان.....	۷۱
پروژه‌های موفق در ترویج کتابخوانی کودکان و نوجوانان در کتابخانه‌های عمومی دنیا.....	۷۲
کمپین «بیا بخوانیم» - استرالیا.....	۷۲
اجرای دو پروژه‌ی «باشگاه بزرگ کتاب» و «باشگاه کوچک کتاب».....	۷۳
پروژه باشگاهک بزرگ کتاب در استرالیا.....	۷۴
پروژه مسابقه‌ی خواندن برترین‌ها در استرالیا.....	۷۵
دستاوردهای مسابقه‌ی خواندن برترین‌ها.....	۷۶
پروژه‌ی خواننده‌ی کوچولوی استرالیایی (با همکاری وجی مایت).....	۷۶
پروژه از کتاب تصویری تا نمایش در استرالیا.....	۷۷
طرح «بخوان، رویا پرداز و خلق کن» - امارات متحده عربی.....	۷۸
پروژه «کتابک» - ایران.....	۷۹
پروژه «خوانک: با من بخوان» - ایران.....	۷۹

۸۱	فصل دوم: خلافت در کتابخانه‌ها
۸۳	مقدمه
۸۴	تعریف خلافت
۸۵	گذری بر خلافت در کتابخانه‌ها
۸۷	اجزا و عناصر خلافت
۸۸	مهارت‌های خلافت
۹۰	مدیریت خلافت با استفاده از عناصر اصلی در کتابخانه‌ها
۹۱	فرآیند خلافت
۹۱	۱. آمادگی
۹۲	۲. گفتگو
۹۲	۳. اشراق
۹۲	۴. اثبات
۹۳	فرآیند خلافت در مدیریت
۹۳	۱. حقیقت‌یابی
۹۳	۲. مسئله‌یابی
۹۳	۳. ایده‌یابی
۹۳	۴. راه‌حل‌یابی
۹۳	۵. پذیرش‌یابی
۹۴	تشخیص و تعریف مسئله
۹۴	تصمیم‌گیری: خلق و انتخاب گزینه‌ها
۹۶	برنامه‌ریزی و سازماندهی
۹۶	خلافت در مدیریت کتابخانه‌ها
۹۷	مدل شرایط زمینه‌ای برای شکل‌گیری ایده‌های خلافتان کتابخانه‌ها
۹۹	شکل‌گیری ایده‌های خلافت
۹۹	وضعیت روحی و روانی مثبت کتابدار
۹۹	بسترهای کاری مؤثر بر وضعیت روحی و روانی مثبت کتابدار
۱۰۱	بسترهای غیرکاری مؤثر بر وضعیت روحی و روانی مثبت کتابدار

۱۰۱	تفاوت‌های فردی
۱۰۲	میل به اشتراک گذاشتن ایده‌های خلاق
۱۰۲	تفاوت‌های فردی
۱۰۲	تمایل افراد به اشتراک ایده‌ها
۱۰۲	فضای ایمن و بدون پیش‌داوری
۱۰۲	عکس‌العمل مدیر کتابخانه به ایده‌های خلاق افراد
۱۰۳	یاداش مالی برای ایده‌ها
۱۰۳	تهدید سازمانی
۱۰۳	تشویق، کدیگر برای عرضه ایده‌ها
۱۰۳	نقش مدیر کتابخانه در بروز خلاقیت کارکنان
۱۰۳	موانع خلاقیت و نوآوری در کتابخانه‌ها (باتاکید بر کتابخانه‌های عمومی)
۱۰۶	موانع سازمانی
۱۰۹	موانع اجتماعی
۱۱۰	موانع فردی
۱۱۱	جمع‌بندی
۱۱۳	فصل سوم: تکنیک‌های خلاقانه برای جذب کودکان و کتابخوانی
۱۱۵	خلاقیت در کتابخانه‌های عمومی
۱۱۸	نقش کتابخانه‌های عمومی در رشد فکری و خلاقیت کودکان و جوانان
۱۲۰	نمونه‌ای از روش‌های خلاقانه ایجاد انگیزه برای کتابخوانی
۱۲۰	راهکارهای خلاقانه کتابخانه‌ها، والدین و مدرسه برای جذب کودکان به کتابخوانی
۱۶۴	چه باید کرد؟
۱۶۷	منابع و مآخذ

پیشگفتار

یکی از ویژگی‌های جامع‌های برایم که واجد نتایج منفی در عرصه‌های فردی و جمعی است، میزان بسیار پایین مطالعه است. به هیچ جامعه‌ی ایران را می‌توان جامعه‌ی بی مطالعه نام نهاد. جامعه‌ای که با کتاب قهر است. هر روز هر روز ایرانی در شبانه‌روز تنها دو دقیقه از وقت خود را به خواندن کتاب اختصاص می‌دهد. این میزان را مقایسه با کشورهای توسعه‌یافته همانند ژاپن و یا انگلیس که سرانه مطالعه در حدود ۹۰ دقیقه در روز است و یا در مقایسه با کشورهای در حال توسعه‌ای همانند ترکیه یا مالی که این عدد نزدیک به ۵۵ دقیقه در روز است، یک فاجعه است.

به گفته اکثر جامعه‌شناسان، اقوام و مللی که با مطالعه مازین می‌روند، به کتاب و کتابخوانی در میانشان رواج بیشتری داشته است، توانسته‌اند فرهنگی ماندگار در پهنه‌های خود به جای بگذارند و میراث فرهنگی و گنجینه‌های معارف و دستاوردهای عالمان و اندیشمندان خود را به نسل‌های دیگر منتقل کنند.

برنامه‌ریزی صحیح فرهنگی علاوه بر حفظ هویت عقیدتی و قومی عاملی است که منجر به ایستادگی در مقابل هجوم فرهنگ بی فرهنگی بیگانه شد، و به حفظ فرهنگ خودی می‌انجامد. یکی از مهمترین راهبردها در یک برنامه‌ریزی صحیح فرهنگی، رواج فرهنگ کتابخوانی و مطالعه است.

یکی از پیش نیازهای مهم رشد و توسعه فرهنگی و اجتماعی و حتی اقتصادی داشتن جامعه‌ای اهل کتاب و مطالعه است. دستیابی به چنین جامعه‌ای به برنامه‌ریزی هدفمند و آزموده و به استمرار آن نیازمند است.